

ÚZEMNÍ STUDIE KRAJINY SO ORP ROUDNICE NAD LABEM

Kamila Kloubská, Jana Kubrichtová

Územní studie správního obvodu naší obce s rozšířenou působností (SO ORP) začala vznikat v roce 2016 sepsáním zadávací dokumentace a podáním žádosti o dotaci. Studie řešila v té době největší problémy podřipské krajiny, kterými byly zejména velké bloky zemědělské půdy, a s tím spojená eroze a (ne)prostupnost krajiny, narušení vodního režimu a stávající nebo budoucí těžba štěrkopísků. Dnes bychom ke studii přistupovali jinak. V roce 2016 jsme netušili, že budeme vydávat závazná stanoviska úřadu územního plánování a nepředpokládali jsme energetickou krizi a s ní související tlak na výrobu energie z obnovitelných zdrojů, z pohledu krajiny a správního obvodu naší ORP zejména z fotovoltaické a větrné elektrárny.

Úvod

Impulzem pro rozhodnutí zpracovat územní studii krajiny (ÚSK) pro správní území naší ORP byla jedna z konferencí Asociace pro urbanismus a územní plánování ČR, kde byl prezentován příspěvek s pilotním projektem ÚSK. Vzhledem k intenzivně využívané zemědělské krajině, s minimálním zalesněním a podílem krajinnotvorných prvků a také absence stavových prvků územního systému ekologické stability, se ÚSK jevila jako vhodná volba pro správní obvod naší ORP.

Cílem pořízení ÚSK bylo vytvořit odborný komplexní dokument umožňující koncepční přístup k řešení krajiny. Dále posílení koordinační úlohy územního plánování v nezastavěném území a vytvoření základního podkladu pro plánovací a rozhodovací činnost v krajině bez ohledu na to, který orgán je k rozhodování příslušný.

Rozhodující byla spolupráce s orgánem ochrany přírody a krajiny a také zahrnutí preventivního hodnocení krajinného rázu do ÚSK, což jsme ocenili až později, tedy v době, kdy bylo, a dosud stále je, povinností úřadu územního plánování vydávat závazná stanoviska k jednotlivým záměrům.

Výběr projektanta, zadání územní studie

Rozhodnutí požádat o dotaci předcházela diskuse s Odborem životního prostředí našeho úřadu. Výsledkem byl výběr okruhů k řešení, pro naši oblast se ukázalo jako nezbytné řešit **zemědělství** –

a s tím související prostupnost krajiny, **těžbu nerostů** – a to včetně zátěže ze stávající těžby, předpokládané zátěže z budoucí těžby štěrkopísků a zejména následná rekultivace, a s ohledem na přicházející klimatickou změnu **narušení vodního režimu** – ohrožení povodněmi, záplavami a suchem. Kladli jsme důraz také na prostupnost krajiny a po dohodě s kolegy i na krajinný ráz a návaznost územních systémů ekologické stability.

Problémem v části zadání nebyla samotná zadávací dokumentace, ale výběr zhotovitele, který byl učiněn na základě dvou kritérií:

- **termín a nabídková cena** – váha 60 %
- **návrh řešení** – váha 40 % (Podmínkou bylo zpracovat návrh řešení územní studie na maximálně devět normostran. Podmínka maximálního počtu normostran se ukázala být pro některé nabídky neuchopitelná a odevzdali návrh řešení na výrazně větším počtu normostran, což je handicapovalo při samotném hodnocení. Hodnotící komise pracovala pouze s prvními devíti normostranami.)

Důležitou podmínkou byla profesní a kvalifikační kritéria, tedy složení týmu a doklad o zpracovaných zakázkách od veřejného zadavatele.

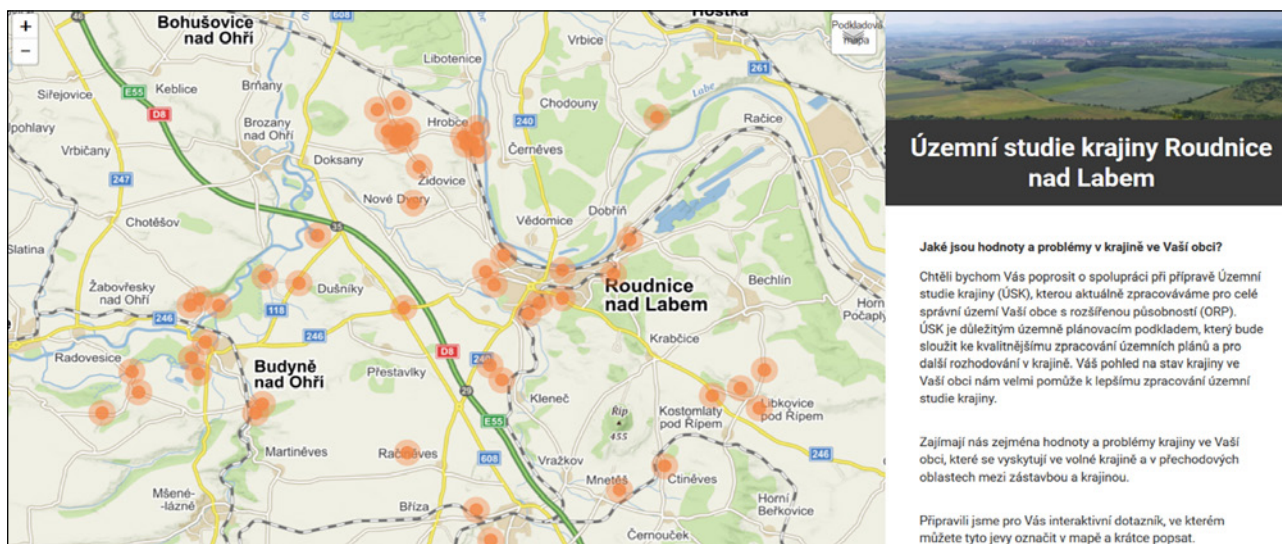
Návrh územní studie

Po výběru zhotovitele zpracovala vítězná firma nejprve „Doplňující průzkumy a rozbor“. Projektanti připravili interaktivní pocitovou mapu, díky které jsme zjišťovali zájmy jednotlivých obcí. V rámci této etapy jsme jednali se starosty

obcí a dalšími organizacemi a spolky v území (myslivci, rybáři, včelaři, sdružení zabývající se ochranou přírody, případně starostové doporučili jednání s konkrétními osobami činnými v oblasti životního prostředí). Výstupem byly problémy a hodnoty zakreslené ve formátu Shapefile (SHP) s atributem popisujícím problém, výstupy byly doplněny při společném projednání a využity při zpracování návrhu.

Projednávání jsme od začátku nastavili jako konzultace se samosprávami (aktivně se účastnily dvě třetiny obcí našeho správního obvodu), probíhaly konzultace s vybranými dotčenými orgány a spolky, které jsou aktivně zapojeny do ochrany přírody anebo ke své spolkové činnosti krajinu jako takovou potřebují (myslivci, včelaři, rybáři a oslovili jsme i velké zemědělce působící v území). Od zemědělců jsme zaznamenali minimální odezvu a většinou, a to zejména z počátku, i negativní reakce. Proto pro nás bylo překvapivé, že nyní někteří s obcemi spolupracují a naplňují tak některé cíle z ÚSK. Přisuzujeme to zejména osvětě, částečně zřejmě i změně dotační politiky v oblasti zemědělství a někdy také řešením v rámci komplexních pozemkových úprav.

Územní studii krajiny jsme také v průběhu pořizování konzultovali s orgánem územního plánování Ústeckého kraje a kolegy z dalších pěti úřadů územního plánování našeho kraje. Tyto odborné konzultace zaštilil krajský úřad a přizýval na ně zástupce ministerstva zemědělství či životního prostředí. Důležitá byla zejména výměna informací, postupů a praktické ukázky toho, jak co nejlépe uchopit toto, v té době nové,

Pocitová mapa s vyznačenými problémy či hodnotami (Doplňující průzkumy a rozborů ÚSK SO ORP Roudnice n. Labem, Ekotoxa, s. r. o.)

téma. Přínosem bylo, že našich setkání se účastnili pořizovatelé i zpracovatelé, setkání se konala v jednotlivých obcích s rozšířenou působností a měla vždy určité téma nebo otázku. Naše územní studie byla v tuto dobu nejvíce rozpracovaná a tak doufáme, že mohla být pro kolegy z okolních ORP inspirací či poučením z našich chyb.

S projektanty jsme se na našich výrobních výborech dohodli, že pro určitou uchopitelnost či praktičnost budou vytvořeny tzv. karty obcí. Dnes poměrně známý termín byl v roce 2017 novinka, která se do určité míry inspirovala územně analytickými podklady (ÚAP). Toto ře-

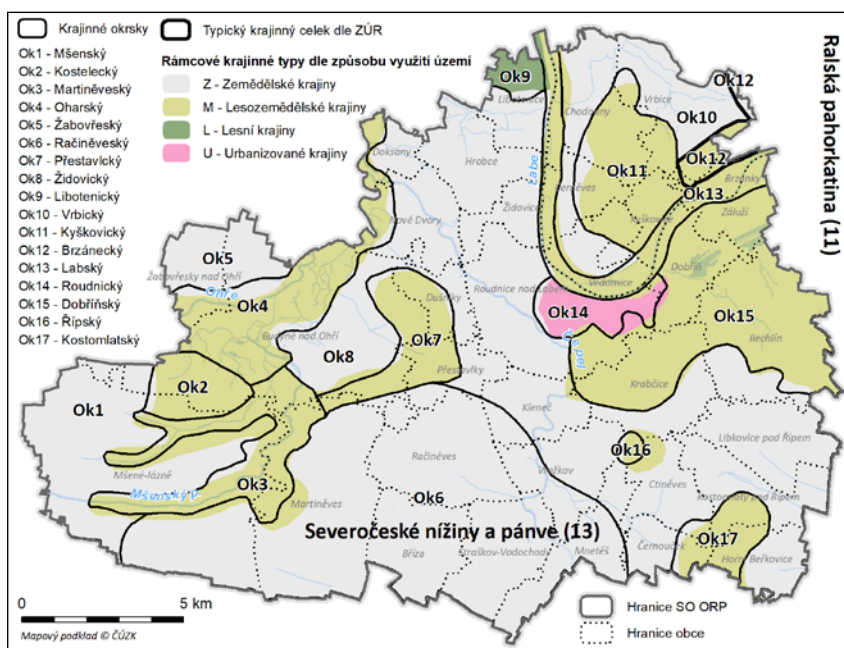
šení se ukázalo jako ideální a velmi praktické. Součástí karty obce jsou problémy v území a doporučená opatření (tato jsou vázaná na hlavní výkres prostřednictvím kódů). Obsahují pro každou obec popis vytipovaných problémů k řešení a zároveň návrhy opatření v krajině. Jednotlivé problémy jsou rozděleny do oblastí: urbanizace, sídla, krajina, dále vodní režim krajiny, retence vody v území, ohrožení povodněmi, ohrožení erozí, ochrana přírody a biodiverzity, územní systém ekologické stability, lesnictví, prostupnost krajiny, rekreace a turistický ruch, těžba nerostných surovin, sesuvná a poddolovaná území, brownfieldy v extravilánu, znečištění a kontaminace. Textová část

studie pak sestává z návrhu opatření pro celé území, z rámcových doporučení pro krajinné okrsky a závěrečného přehledu doporučených opatření včetně jejich odůvodnění. Grafická část studie má měřítko 1 : 10 000 (datové vrstvy v SHP, doporučení k doplnění ÚAP), součástí jsou i textové přílohy [Vazba sídla a krajiny, Ochrana krajinného rázu, Ochrana přírody – ukázky ekologicky stabilnějších ploch (ESP) a Příloha k erozní části – katalogy opatření].

Naše územní studie (tedy vize krajiny i následné členění na krajinné okrsky) respektovala vymezení typů krajin v Zásadách územního rozvoje Ústeckého kraje, které byly vymezeny v souladu s typologickým členěním krajin ČR autorů Jiřího Löwa a Jaroslava Nováka. Některé části byly pouze zpřesněny s ohledem na měřítko a konkrétní znalost v území.

Vymezeny byly celkem čtyři typy krajin: lesní, lesozemědělská, zemědělská a urbanizovaná. Vymezeno bylo celkem 17 okrsků. Krajinné okrsky jsou tedy skladbnými jednotkami nižší úrovně typů krajin. Vymezení bylo následující: **krajina lesní** – Libotenický okrsek; **krajina lesozemědělská** – okrsek Kostelecký, Martiněveský, Oharský, Přestavlký, Kyškovický, Brzánecký, Labský, Dobříňský, Řipský, Kostomlatský; **krajina zemědělská** – okrsek Mšenský, Žabovřeský, Račiněveský, Židovický, Vrbický; **krajina urbanizovaná** – Roudnický okrsek.

V rámci Návrhové části proběhla prezentace a projednání výstupů (opět se sta-

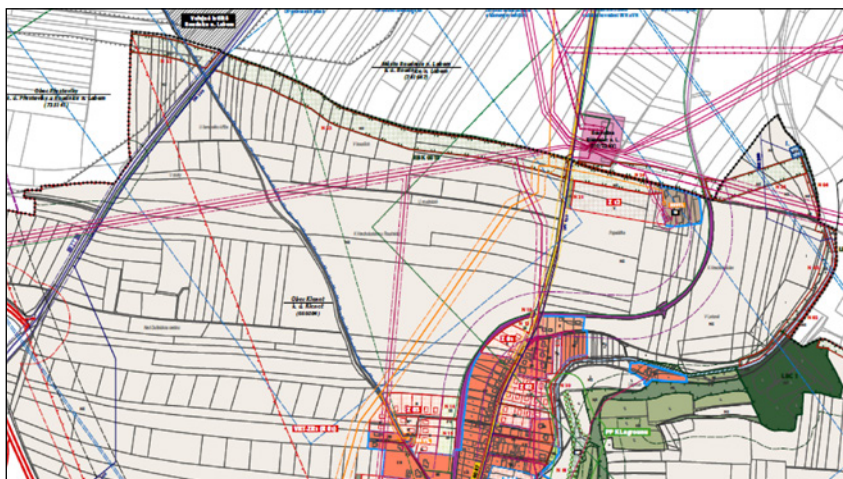
Vymezení krajinných okrsků (ÚSK SO ORP Roudnice n. Labem, Ekotoxa, s. r. o.)

rosty obcí a případně jejich zástupci či výběrem veřejnosti s aktivním zájmem o životní prostředí a dalšími organizacemi a spolky v území) a konzultace s dotčenými orgány. Schválení využití naší ÚSK se datuje ke konci roku 2018.

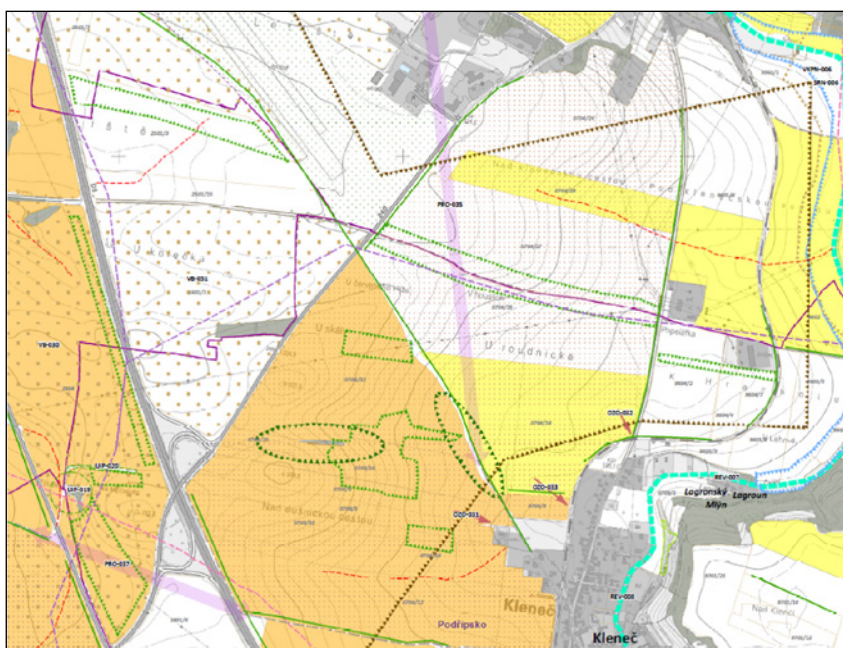
V době zpracování územní studie jsme ji požadovali využít zejména pro zpracování zpráv o uplatňování a následných změn územních plánů, kdy se po dohodě s obcemi rozhodlo o zapracování ÚSK do územních plánů. Po dohodě s dotčenými orgány se nám daří zapracovávat plochy pro krajinné prvky do územních plánů. Při zpracování zprávy o uplatňování vkládáme do kapitoly „Problémy k řešení v územním plánu vyplývající z územně analytických podkladů“ ještě podkapitolu problémů k řešení, které vycházejí z ÚSK. Tyto problémy vybereme na základě karty obce a jedná se o problémy, které je možné řešit nástroji územního plánování, většinou se jedná o navrzení systémů protierozní ochrany zemědělské půdy, které vymezujeme na základě dohody s orgánem ochrany zemědělského půdního fondu nebo o nevhodně navržené zastavitelné plochy (většinou jde o plochy, o kterých rozhodlo zastupitelstvo na základě změny územního plánu pro konkrétního navrhovatele). Následně požadavek na zapracování ÚSK vkládáme ještě do kapitoly „Pokyny pro zpracování návrhu změny“. Je naprosto nezbytné tento požadavek konzultovat s obcí a do dokumentace ho zapracovávat s jejím souhlasem. S našimi obcemi máme výbornou spolupráci, pro většinu z nich pořizujeme i změny územních plánů a máme mezi sebou naprostou důvěru. Obdobné je to s projektanty. Máme štěstí na osvětené starosty a skvěle spolupracující projektanty, což je pro území vždy velkým přínosem.

Územní studii nemůžeme nikdy zpracovat celou, a proto s projektantem vždy konzultujeme, co je možné zapracovat a co již nikoliv, následně se snažíme tento návrh projednat s dotčenými orgány. Často narážíme na problémy zejména tam, kde se začínají zpracovávat pozemkové úpravy, řešení vždy konzultujeme s obcí a na základě vzájemné dohody vybereme nejlepší možné řešení.

Při zpracování ÚAP do nich zapracováváme i problémy z ÚSK. Územně ana-

Územní plán Kleneč s vymezeným biokoridorem (Ing. arch. Ladislav Bareš, PAFF – architekti, v. o. s.)

Územní studie krajiny SO ORP Roudnice n. Labem (Ekotoxa, s. r. o.) s vymezeným biokoridorem

lytické podklady jsme koncipovali obdobně jako ÚSK, tedy máme kartu obce a rozbor udržitelného rozvoje území (RURÚ) zpracováváme pro každou obec jednotlivě, součástí jsou problémy k řešení v územně plánovací dokumentaci.

V grafické části územní studie máme výkres jevů navržených na doplnění do ÚAP, kde jsou jevy, které nemají svého poskytovatele a jejichž získání vyžaduje nejen znalost území, ale také odborné znalosti. Jedná se např. o urbanistické a krajinné hodnoty, oblasti krajinného rázu, návrh nových ekologicky stabilnějších ploch, návrh na vymezení významných krajinných prvků, návrh protipovodňových opatření, návrh suchých retenčních nádrží, návrh proti-

erozních opatření, návrh ploch k zalesnění atd.

Závěr

Závěrem lze říci, že s ohledem na správné území naší ORP a změny, které přišly s republikovým záměrem výstavby vysokorychlostní železnice včetně terminálu pro osobní přepravu a údržbovou základnu na území obcí správního obvodu naší ORP, bychom se nyní daleko více soustředili na prostupnost v krajině, vodní režim a případně krajinnotvorné prvky, které budou eliminovat či kompenzovat tuto liniovou stavbu. Ostatně od některých našich obcí (a to nikoliv jen obcí, na jejichž katastrálním území je

Realizace biokoridoru, která proběhla díky dohodě mezi obcí, hospodařícím zemědělským subjektem a mysliveckým sdružením

navrhovaná liniová stavba) pociťujeme tlak územní studii přepracovat či doplnit. Do naší krajiny také v blízké budoucnosti zasáhne výrazně větší rozvoj výroby energie z obnovitelných zdrojů, a to zejména nová výstavba fotovoltaických elektráren. Tuto otázku si naše územní studie krajiny také nepokládala. Je tedy otázkou kolik fotovoltaických elektráren na území jedné obce může vzniknout, jak daleko má být od zastavěného území, jak bude zajištěna prostupnost v krajině, tedy jak velké bloky fotovoltaických panelů jsou ještě akceptovatelné. Je zřejmé, že stejně jak se mění okolnosti, bude nutné změnit i územní studii krajiny, aby reagovala na nové vlivy, které zásadně ovlivní krajinu na Podřipsku.

Použité zdroje:

AGROLESNICTVÍ. 2013. *O tom, jak se může stát zemědělec agrolesníkem, vypráví v exkluzivním rozhovoru Radim Kotrba pro www.Agropress.cz.* [on-line] Dostupné z: <http://agrolesnictvi.cz/?p=706>. [cit. 2. 5. 2018].

ANDĚL, P. 2005. *Hodnocení fragmentace krajiny dopravou.* Praha: AOPK ČR, 99 s. ISBN 80-86064-92-1.

BALATKA, B. 2006. *Zeměpisný lexikon ČR.* Vyd. 2. Brno: AOPK ČR, 580 s. ISBN 80-860-6499-9.

ČÍLEK, V. et al. 2017. *Voda a krajina: kniha o životě s vodou a návratu k přirozené krajině.* Praha: Do-kořán, 200 s. ISBN 978-80-7363-837-5.

CULEK, M. (ed.). 1996. *Biogeografické členění České republiky.* Praha: Enigma, 347 s. ISBN 80-853-6880-3.

CZECHINVEST. 2008. *Národní strategie regenerace brownfieldů.* [online]. Dostupné z: <http://www.czechinvest.org/nsrbf>.

ČESKÝ ÚŘAD ZEMĚMĚŘICKÝ A KATASTRÁLNÍ. [on-line]. Dostupné z: <http://www.cuzk.cz/>.

FRAMEADAPT. 2014. *Rámce a možnosti lesnických adaptačních opatření a strategií souvise-*

jících se změnami klimatu. [on-line]. Dostupné z: <http://www.frameadapt.cz/frameadapt/>.

GREMLICA, T. et al. 2011. *Rekultivace a management nepřírodních biotopů v České republice. Závěrečná zpráva za celé období řešení projektu 2007–2011.* [on-line] Dostupné z: <http://www.ekopolitika.cz/cs/publikace/publikace-uep/vav-sp-2d1-141-07-rekultivace-a-management-neprirodnich-biotopu-v-ceske-republice-view.html>.

HYDROEKOLOGICKÝ INFORMAČNÍ SYSTÉM VÚV TGM [on-line]. Dostupné z: <http://heis.vuv.cz/>.

CHYTRÝ, M., KUČERA, T., KOČÍ, M., GRULICH, V., LUSTYK, P. (eds.). 2010. *Katalog biotopů České republiky.* Vyd. 2. Praha: AOPK ČR, 445 s. ISBN 978-80-87457-03-0.

INTERSUCHO. [on-line]. Dostupné z: <http://www.intersucho.cz/>.

KUČA, K. 2014. Oblasti dochovaných strukturálně výrazných plužin v České republice. In: *Zprávy památkové péče*, 74(1), s. 34–49.

KURFÜRST, P. 2002. *Řízení poptávky po dopravě jako nástroj ekologicky šetrné dopravní politiky.* Praha: Centrum pro dopravu a energetiku, 112 s.

LÖW a spol. 2005. *Typologie české krajiny.* Projekt č. VaV 640/01/03, program Biosféra. Brno.

MAPOVÝ PORTÁL KLUBU ČESKÝCH TURISTŮ [on-line]. Dostupné z: www.kct.cz.

MARTINIK, A. et al. 2014. *Agrolesnictví – skriptum pro posluchače MENDELU.* Brno: Mendelova univerzita v Brně. [on-line]. Dostupné z: <https://uzpl-fraxinus.mendelu.cz/index.php/konference-pestovani-lesu/sborniku=ke-stazeni?download=5:skripta-agrolesnictvi>.

MÍCHAL, I. 1994. *Ekologická stabilita.* Vyd. 2. Brno: Veronica, 275 s. ISBN 80-85368-22-6.

MMR. 2015. *Politika územního rozvoje ČR.* [on-line]. Dostupné z: <https://www.mmr.cz/cs/Uzemni-a-bytova-politika/Uzemni-planovani-a-stavebni-rad/Koncepcie-Strategie/Politika-uzemniho-rozvoje-Ceske-republiky/Navrh-Aktualizace-c-1-Politiky-uzemniho-rozvoje-CR>.

MŽP, 2017. *Národní akční plán adaptace na změnu klimatu.* [on-line] Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/narodni_akcni_plan_zmena_klimatu.

MŽP, n.d. *Strategie přizpůsobení se změnám klimatu v podmínkách ČR.* [on-line] Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/zmena_klimatu_adaptacni_strategie.

MŽP. 2009. *Atlas krajiny České republiky: Landscape Atlas of the Czech Republic.* Praha: Ministerstvo životního prostředí ČR. ISBN 978-80-85116-59-5.

MŽP. 2015. *Povodňový informační systém MŽP* [on-line]. Dostupné z: <http://www.povis.cz/html/index.html?pzpr.htm>.

MŽP. *Systém evidence kontaminovaných míst.* [on-line]. Dostupné z: <http://www.sekm.cz/>.

QUITT, E. 1971. *Klimatické oblasti Československa.* Praha: Academia, 73 s.

REGIONÁLNÍ INFORMAČNÍ SERVIS. *Brownfields.* [on-line]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/vyhledavace/brownfields>.

SKLENIČKA, P. 2016. *Velké produkční bloky orné půdy jako zdroj diskonektivity biotopů – příčiny a následky. Aktivita v projektu Fragmentace biotopů v ČR.* Praha: ČZÚ. [on-line] Dostupné z: <https://www.fzp.czu.cz/cs/r-6899-projekty-a-spoluprace-s-praxi/r-6923-projekty/r-13356-archiv-projektu/r-7668-fragmentace-biotopu-v-cr/r-8090-aktivity-projektu/aktivita.html>.

SUCHO V KRAJINĚ. [on-line]. Dostupné z: <http://www.suchovkrajine.cz/>.

ŠÁLEK, M. et al. 2018. Bringing Diversity Back to Agriculture: Smaller Fields and Non-Crop Elements Enhance Biodiversity in Intensively Managed Arable Farmlands. In: *Ecological Indicators*, Vol. 90, p. 65–73. ISSN 1470-160X. Dostupné z: <https://doi.org/10.1016/j.ecolind.2018.03.001>.

ÚSTŘEDNÍ KONTROLNÍ A ZKUŠEBNÍ ÚSTAV ZEMĚDĚLSKÝ. *Registr kontaminovaných ploch.* [on-line]. Dostupné z: <https://eagri.cz/public/portal/ukzuz/puda-a-vyziva-rostlin/bezpecnost-pudy/registr-kontaminovanych-ploch>.

ÚSTŘEDNÍ SEZNAM OCHRANY PŘÍRODY. [on-line]. Dostupné z: <http://drusop.nature.cz/portal/>.

ÚZEMNÍ STUDIE KRAJINY ORP ROUDNICE NAD LABEM. 2018. Zpracovatel: Ekotoxa, s. r. o. Dostupné z: <https://www.roudnicenl.cz>.

VAČKÁŘ, D. 2016. *Ekosystémové služby a jejich využitelnost v ochraně přírody.* Dostupné z: <https://www.natur.cuni.cz/fakulta/zivotni-prostredi/CZV/prednasky/2016/david-vackar-ekosyste-move-sluzby>.

VAČKÁŘ, D. et al. 2014. *Metodologický rámec integrovaného hodnocení ekosystémových služeb v České republice.* [on-line] Dostupné z: https://www.minzp.sk/files/sekcia-ochranyprirodyakrajiny/ekosystemove-sluzby/es_metodika_final_2014.pdf.

Vyhláška č. 178/2012 Sb., kterou se stanoví seznam významných vodních toků a způsob provádění činností souvisejících se správou vodních toků. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.

ZAHRÁDKOVÁ, S. et al. 2015. *Hodnocení rizika vysychání drobných vodních toků v České repub-*

lice. In: *Vodohospodářské technicko-ekonomické informace*, roč. 57, č. 6, s. 4–16. ISSN 0322-8916.

Zákon č. 254/2001 Sb., zákon o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon). In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.

Zákon č. 334/1992 Sb., zákon České národní rady o ochraně zemědělského půdního fondu. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.

ZÁSADY ÚZEMNÍHO ROZVOJE ÚSTECKÉHO KRAJE (AKTUALIZACE). 2017.

Ing. Kamila Kloubská
Ing. Jana Kubrichtová
Úřad územního plánování
Městský úřad Roudnice nad Labem

ENGLISH ABSTRACT

Landscape Spatial Study of the Administrative District of the Roudnice nad Labem Municipality with Extended Powers, by Kamila Kloubská, Jana Kubrichtová

The spatial study of the administrative district of our municipality with extended powers started to be developed in 2016 with the development of the tender documentation and the submission of the funding application. At that time, the study addressed the greatest challenges of the landscape under the Říp hill, which were mainly large plots of agricultural land and the associated erosion and (non)permeability of the landscape, disturbance of the water regime and the existing or prospective gravel extraction. Today we would approach the study differently. In 2016, we did not know that we would be issuing binding opinions of the planning authority and did not anticipate the energy crisis and the associated pressure on renewable energy production, particularly photovoltaic and wind power from the perspective of the landscape and the administrative district of our municipality with extended powers.